

ali pa socialističnega tabora, kjer je prejel bil. Čemu pa vi, gospodje »kmet-ski pokretači«, hauzirate okoli s svojim »kmetiskim pokretom«, če pa so vam preprosti kmetje, ki se zavzemajo za koristi svojega stanu, Capovi Nate in Pungerčevi Jožeki iz Kotlje vasi?

»Domovina«.

Je verna hčerka Jutrovska. Ker je »Jutro« napadlo slovensko zadružništvo in zlasti njegovo najmočnejšo zastopnico Zadružno zvezo v Ljubljani, je tudi »Domovina« prihitela za njim ter se obregnila na naše posojilnice in hranilnice. Lažljivo jim očita, da nočejo dajati kmetom posojil, marveč da rajši pošiljajo denar Zadružni zvezi v Ljubljano, ker s tem več zaslužijo. To je vse neresnično in s prozornim namenom izmišljeno. Resnica je, da dobi vsak kmet, ki išče kredit, posojilo, in to pod ugodnimi pogoji. Predpogoj je kajpada, da je posojilo varno. Ako ta predpogoj ni izpolnjen, nobena posojilnica ne more dati posojila, ker denar, ki ga izposojuje, ni njen, marveč vlagatelj, torej pri kmetiskih posojilnicah kmetški denar. Kar se pa tiče naložb pri Zadružni zvezi, je znano, da ista obrestuje vezane

vloge le po 7%, zato dobijo posamezne posojilnice za posojila vsaj toliko, celo še več, kakor pa če svoj denar shranijo pri Zadružni zvezi. Namen, ki ga imajo ljudje, ki so za »Jutrom« in »Domovino«, z napadi na naše zadružništvo, je prozoren: vzeti hočejo kmetiskim posojilnicam zaupanje ter oškodovati posojilnice in Zadružno zvezo. Nič jim ni mar, da s tem oškodujejo ves narod in njegovo gospodarstvo. Njihova špekulacija je ta: če omajamo zaupanje kmetiskemu posojilništvu in zadružništvu, bo denar šel v mesta ter bo napolnil blagajne raznih bank. Naš kmet pa je vsled težkih izkustev toliko moder, da ne bo nasedel tem špekulacijam. Slovenska banka in po njej storjena škoda še ni pozabljena. »Jutro« in »Domovina« gotovo boljše znata nego naši kmetje, komu so tisti ljudje bili blizu, ki so vodili Slovensko banko.

Slovenski kmetje kličejo: roke proč od našega posojilništva in zadružništva! Zadružništvo je najtrdnjša gospodarska opora našega kmeta. Stanovska kmetiska organizacija pa je najboljše jamstvo kmetškega napredka. V vzajemnosti in slogi je moč za vsak stan. Kmet, ali se tega zavedaš?

V DRUGIH DRŽAVAH.

Reka bo svobodna luka. Ker je Reka prisiljena že leta životariti brez pravega zaledja, so postale gospodarske prilike obupne. Da rešijo Reko ekonomskega propada, jo bodo proglasili ob 6 obletnici zasedbe po Italiji 16. marca tega leta za svobodno luko. Svobodni pas bo obsegal tudi Opatijo, Volosko in Lovrano. Svoječasno je že bila proglašena svobodna cona v Trstu in Genovi in sedaj pride na vrsto še Reka.

Francoska vlada zopet padla. Zadnjič smo poročali o sestavi nove francoske vlade pod predsedstvom Chautempsa. Ta vlada je trajala komaj 48 ur in je morala podati ostavko pri prvem glasovanju glede zaupnice v parlamentu. Nalogo: sestaviti delazmožno vlado, je prevzel prejšnji predsednik Tardieu, ki jo je sestavil in bo stopil z njo pred parlament v sredo, 5. marca.

Londonska razorožitvena posvetovanja so ponovno odgojena radi neprestanih kriz francoske vlade.

Krog skupnih posestev v Rusiji. Sovjeti hočejo za vsako ceno uvesti po celi državi skupno gospodarstvo kmečkih posestev. Vlada si hoče zagotoviti zadostno pomladno setev, da bodo mesta za tekoče leto preskrbljena s prehrano. Za vodstvo, nadzorstvo in izvedbo setev sta bili izdani dve odredbi. Po prvi je bilo odposlanih iz mestnih okrožnih sovjetrov 7000 najhujših sovjetskih članov za eno leto v kraje skupnega (kolektivnega) gospodarstva. Ti bodo vodili krajevne in okrajne soviete. Po drugi odredbi bodo poslani iz osrednje uprave na skupna gospodarstva računovodje. Za čas setve do 1. maja se mora poslati iz osrednjih upravnih oblasti 90 odstotkov agronomov, živinorejcev, živinozdravnikov itd. na skupna gospodarstva. Na skupnih gospodarstvih (v kolektivih) bodo vodili setvena dela študenti zadnjih dveh letnikov polje-

delskih šol. S tema odredbama hočejo sovjeti zlomiti sedanji odpor kmetov, ki se seve ustavljajo skupnemu gospodarstvu, ki se bo itak zrušilo v popoln nič ter največje pomanjkanje.

Zakona o zdravstvenih občinah in bolnicah.

Na predlog ministra socialne politike in narodnega zdravja je Njegovo Veličanstvo kralj predpisal in proglasil zakon o zdravstvenih občinah, ki dobi obvezno moč 30 dni po razglasitvi v »Službenih Novinah«. S tem zakonom se za pospeševanje narodnega zdravja ustanavljajo zdravstvene občine. Mestne in trške občine z več ko 4000 prebivalcev in kmetiske občine z več ko 6000 prebivalcev so samostojne zdravstvene občine. Mesta in trgi z manj ko 4000 prebivalcev in kmetiske občine z manj ko 6000 prebivalcev lahko v roku 3 mesecev sklenejo, da ostanejo ali postanejo samostojne zdravstvene občine; končno sodbo o tem sklepu izreče ban po zaslišanju sanitetnega sveta. Ako se več občin združi v eno zdravstveno občino, ne more področje združene zdravstvene občine imeti manj ko 6000 prebivalcev in ne več ko 15.000 prebivalcev. Dolžnosti samostojnih zdravstvenih občin so te: postaviti in plačati morajo na vsakih 10.000 prebivalcev po enega občinskega zdravnika, na vsakih 10.000 prebivalcev po eno sestro pomočnico, na vsakih 5000 prebivalcev po eno kvalificirano občinsko babico, plačati morajo tudi bolniške pristojbine za svoje siromašne občane po zakonu o bolnicah. Ako je v občini prebivalcev več ko 15 tisoč, veljajo določbe o babicah samo za prvih 15.000 prebivalcev, preko tega števila pa se postavljajo babice po stvarni potrebi. Vse te izdatke samostojne zdravstvene občine vnašajo v redni občinski proračun. Vse gori imenovane osebe se postavlja na podlagi razpisa službe z izvolitvijo od strani samostojnih občinskih zdravstvenih odborov. Izvolitev zdravnika potrdi ban po zaslišanju banskega sanitetnega sveta. Za vsako področje zdravstvene občine odredi ban sedež občinskega zdravnika. — Na področju združene zdravstvene občine ban postavlja zdravnika in sestro pomočnico. To osebo velja za banovinsko. Krediti se vnešajo v banovinske proračune. Uprava občine z največ 10.000 prebivalcev na področju združene zdravstvene občine je dolžna iz sredstev svojega proračuna postaviti kvalificirano babico. V to svrho se lahko združi več občin, da plačajo babico. Ban skrbi za to, da dobijo dravniki na svojih sedežih naturalno stanovanje. Kakor določajo prehodne naredbe, morajo bani v roku 6 mesecev po uveljavljanju tega zakona določiti področja ujedinenih zdravstvenih občin.

Nj. Vel. kralj je tudi podpisal in proglasil zakon o bolnicah. V njem se kot državne bolnice proglašajo: obča državna bolnica v Beogradu in državne bolnice v Nišu, Skoplju, Novem Sadu in Sarajevu ter bolnice za duševne bo-

V NAŠI DRŽAVI.

Banski proračun. Celi minuli teden so trajala posvetovanja banov v Beogradu s finančnim ministrom glede sestavitve banskih proračunov za l. 1930-31. Banski proračuni morajo biti z ozirom na dohodke v skladu z državnim proračunom. Finančni minister je naglasil glavno načelo pri banskih proračunih, ki morajo biti po vzgledu državnega proračuna sestavljeni pod pravcem štedenja. Dravska banovina bo obdržala vse dohodke, ki so jih imele njene bivše samouprave. Dohodke bodo tvorile tudi doklade na državne davke; vendar se ne smejo nalagati nikakšne nove doklade, ki bi obremenjevale davkonplačevalce. Dosedanja občinska trošarina se bo smela povišati od 0.50 na 1 Din, dosedanja oblastna trošarina kot banska bo povišana za 100 procentov. Banska uprava bo pobirala sama trošarino in jo bo uporabljala za svoje potrebe tako, da v državnem proračunu kot dohodek sploh ne pride v poštev. Obe bivši slovenski samoupravi sta imeli letno skupaj 8 milijonov Din dohodkov na trošarini. Banska uprava bo zvišala ta trošarinski znesek na 20 milijonov Din. — Redni proračun dravske banovine znaša okroglih 150 milijonov, izredni 50 milijonov. Za gradnjo novih cest in za zboljšanje obstoječih bo najela banovina posojilo. Posebni banovinski dohodki bodo določeni po pravilniku, katerega bo potrdil finančni minister.

Odposlanstvo noslancev bivše Radičeve stranke pred kraljem. Koncem marca se bodo poklonili kralju vsi poslanci bivše Radičeve stranke. Priprave za odposlanstvo so v polnem teku.

lezni v Kovini, Toponici, na Stenjevci in v Beogradu. Druge javne bolnice so vse občinske ali banovinske. Minister za socialno politiko lahko v sporazu-

mu s predsednikom ministrskega sveta prevzame kot državne bolnice bolnico občine Banjaluka ter bolnice v Splitu, Stenjevci in v Ljubljani.

Srednji vek in pokristjanjenje Slovanov.

Splošno o srednjem veku.

Srednji vek se razlikuje od starega glede krščanstva bistveno v teh le točkah: 1. Predvsem z ozirom na kraj in delovanje Cerkev. V starem veku je bilo težišče cerkvenega delovanja na vzhodu ter jugu tedaj znanega sveta, v Aziji, Afriki ter po vzhodnih in zapadnih delih Evrope; v srednjem veku pa po izgubi Azije ter Afrike na mohamedansko vero in vzhodne Evrope na razkol v srednji ter zapadni Evropi. — 2. Način delovanja Cerkev je različen. V starem veku se je naslanjala Cerkev pri prodiranju na kulturo vseh polj človeškega življenja in njena naloga je bila: že obstoječe kulturne razmere očistiti poganske gnilebe. V srednjem veku je morala Cerkev popolnoma divje narode, katere je zaneslo v Evropo preseljevanje narodov, učiti: poljedelstva, umetnosti ter raznih drugih znanosti. V starem veku se je razvijala Cerkev na podlagi urejene ter upravno dovršene rimske države in je bilo treba obstoječo zakonodajo le omiliti s krščanskimi načeli; v srednjem veku so bile ustvarjene popolnoma nove države pod vodstvom Cerkev in s priklopljivjo na njo. Vse srednjeveške nove državne tvorbe so prejele skraja — krščanski pečat od Cerkev. 3. Uspeh ter delokrog Cerkev v srednjem veku je bil celo drugačen. Cesar se Cerkvam v starem veku ni posrečilo, da bi bila dosegla in si popolnoma osvojila, do tega cilja se je povzpela v srednjem veku. Ravno v srednjem veku je prešinilo krščanstvo s svojo blaženostjo vse sloje človeške družbe. Družina, družbe in države so bile urejene po krščanskih načelih. Lepo urejeno razmerje med Cerkvijo ter državo se kaže najlepše v srednjem veku. Bila je to doba žive ter globoke vere in visoke požrtvovalnosti. Cerkev ter nje, na čelu papež sta bila voditelja narodov in sta jih družila v veliko skupno družino, ki je strmela za enim ciljem na tem in onem svetu. In ta vodilna uloga Cerkev je bila narodom le v vsestranski dobrobit. Pod vodstvom Cerkev se je ravno v srednjem veku razvilo na uprav sijajen način: pesništvo, stavbena ter slikarska umetnost in vse razne druge panoge znanosti. In pri vsem tem je ostala ohranjena zahteva človeštva po — prostosti.

Nekaj o preseljevanju narodov.

Preseljevanje narodov, to se pravi oborožena naselitev divjih narodov v mejah rimskega cesarstva, je ena najbolj čudnih prikazni v zgodovini Evrope, ki je ucepila pokvarjenemu in izumirajočemu rimskemu življu nove

moči in obenem pa je nudila Cerkvam priložnost, pokazati sposobnost: popolnoma podivjano in pogansko človeštvo oblažiti — pokristjaniti. Cerkev je v očigled preseljevanju narodov svojo nalogo izpolnila sijajno. Novi narodi, ki so prihrumeli iz vzhoda v krog mej kulturnega rimskega cesarstva, se niso pokristjanili od posameznika do posameznika, ampak v ogromnih množinah kakor v nobeni drugi dobi ne poprej in ne pozneje.

Pokristjanjenje Slovanov.

Ni nam mogoče, obravnavati sprejem krščanske vere od strani vseh potom preseljevanja v Evropo došlih narodov, ampak se moramo omejiti na kratko le na pokristjanjenje slovanskih narodov. Karantanci (Slovenci), ki so se naselili pred 592 po Štajerskem, Koroškem ter Kranjskem in so prvotno porušili ostanke tamošnjega krščanstva iz rimske dobe, so postali kristjani po misijonarjih iz Solnograda in Bavorske.

Hrvatji so se spreobrnil en del pod svojim knezom Porga po pridigah rimske duhovščine krog leta 680, ostali del začetkom 9. stoletja. Srbi so bili h krstu prisiljeni od cesarja Heraklija (610 do 641) in so odpadli l. 827 istočasno od grškega cesarstva in krščanstva. Leta 868 so bili zopet podjarmljeni in pokristjanjeni.

Bolgare je pokristjanil njihov knez Boris. Njegova sestra je srečala kot ujetnica krščanstvo v Carigradu in je spreobrnila po vrnitvi tudi svojega brata, ki se je pustil krstiti na ime Mihael (krog leta 867).

Slovane na sedanjem Moravskem so spreobračali najprej nemški misijonarji iz Passau in Solnograda. Knez Rastislav (863) je poklical v deželo grška menica Cirila in Metoda, ki sta delovala štiri leta z največjim uspehom med narodom, upeljala v bogoslužje slovanski jezik ter obred, predstavila sveto pismo v narodni jezik in izumila cirilico. — (Podrobnosti iz življenja in delovanja sv. Cirila in Metoda so itak znane našim čitateljem.)

Čehi so prejeli krščanstvo od Nemcev med leti 845 do 997.

Poljake je pokristjanil njih vladar Boleslav Chrobriy (992—1025), ki je naselil kot misijonarje benediktince.

Med Rusi so začeli širiti krščanstvo vero grški misijonarji, a njihov uspeh je bil zelo malenkosten. Ruski narod je začel prestopati v množinah v krščanstvo, ko je postalo mesto Kijev (1035) središče gibanja misijonskega delovanja. Rusija je bila v cerkvenem oziru vedno odvisna od Carigrada in radi tega je zašla z njim vred v razkol z Rimom. Sedež ruskega metropolita je bil prenešen leta 1328 iz Kijeva v Moskvo. Neodvisnost od Carigrada si je prisvojila ruska cerkev še le leta 1589.

*

Smrt dveh kardinalov. Dne 26. februarja je umrl v Rimu sloviti kardinal

Odstrani vso nesnago, ne da bi tkanina pri tem trpe-la niti najmanjše škode. Radi tega je za pranje volne in svile idealno sredstvo

212 III

Merry del Val, ki je opravljal pod papežem Pijem X. posle državnega tajnika. Rodom je bil Španec in rojen leta 1865. Bil je zelo učen, izhoren diplomat in pri vsem tem pa svet mož, ki je bil najbolj sposoben izvajati smernice papeža Pija X. v smislu verske obnove. — Posebno je znal braniti pravice Cerkev napram njenim sovražnikom v Franciji. Dne 23. februarja je umrl v Rimu 61 letni kardinal Karol Perosi Bil je rodom Italjan. Sedaj je v celem le 60 kardinalov in sicer 27 Italjanov in 33 drugih narodnosti.

Nové knjige.

Našim fantom-vojakom naročajte domačini, starši znanci in prijatelji tednik »Nedelja«. Naši fantje-vojaki širom domovine nimajo prilike za redno službo božjo. Zelo dobro nadomestilo jim bo tednik »Nedelja«, ki jim prinese za vsako evangelij in še drugega poučnega in razvedrilnega čtiva. Daleč od doma bodo tako navezani na dom. »Nedelja«, ki prihaja tedensko na 16 straneh, stane polletno le 12 Din, celoletno 24 Din. Pripominjamo, da so vsi celoletni naročniki »Nedelje« zavarovali za Din 1000 (en tisoč Din) za slučaj smrtne nesreče. Kdor hoče, da se mu vrne fant tudi na duši zdrav od vojakov, bo naročil zanj »Nedeljo«. — Prosimo za natančen naslov.

Šmarnice 1930. Marija in presv. Srce Jezusovo. Spisal I. Bernik. — Založila Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, stane jo Din 26. Razmeroma veliko se je teh šmarnic že v predprodaji oddalo. So pa še na razpolago. Blagovolite čimprej naročiti!

Mož v sivi suknji — detektivski roman — je izšel v Cirilovi knjižnici. — Stane broširana Din 20, vezana Din 32 in se naroča v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.